

Forslag

til

Lov om bekæmpelse af enzootisk leukose hos kvæg.

Fremsat den 28 februar 1968 af *landbrugsministeren*.

§ 1. Landbrugsministeren fastsætter bestemmelser om, under hvilke omstændigheder kvæg skal anses for at være angrebet af enzootisk leukose eller mistænkt herfor.

§ 2. Der skal foretages kontrolundersøgelser i landets kvægbesætninger for enzootisk leukose. Landbrugsministeren fastsætter regler om undersøgelse omfang og gennemførelse samt om, hvorledes de stedlige mejeriers ledelse skal deltage i tilrettelæggelsen af undersøgelserne.

§ 3. Landbrugsministeren fastsætter bestemmelser om, hvilke foranstaltninger der skal træffes for at hindre udbredelse af smitte fra besætninger, der er angrebet af enzootisk leukose eller mistænkt herfor.

Stk. 2. Landbrugsministeren fastsætter endvidere bestemmelser om diagnostiske undersøgelser i sådanne besætninger.

§ 4. Kreaturerne ejer eller bruger skal uden vederlag yde dyrlægen den nødvendige hjælp ved undersøgelserne efter §§ 2 og 3. Hvis han ikke yder sådan bistand, kan veterinærdirektoratet antage den nødvendige medhjælp for hans regning.

Stk. 2. Kreaturerne ejer, bruger eller den, der på deres vegne fører tilsyn med dyrene, skal efter anmodning give kredsdyrlægen eller anden fra veterinærdirektoratet udsendt dyrlæge alle oplysninger om besætningen, som kan have betydning for bedømmelsen af sygdommens forekomst og udbredelse.

§ 5. Hvis ejeren lader et kreatur eller en besætning, der er angrebet af enzootisk leukose, slagte, ydes der tilskud af statskassen til delvis dækning af tabet efter regler, der fastsættes af landbrugsministeren.

§ 6. Landbrugsministeren kan fastsætte regler for udstedelse af attester om kreaturers og besætnings sundhedstilstand for så vidt angår enzootisk leukose.

§ 7. De landbrugsministeren i medfør af denne lov givne beføjelser skal udøves efter forhandling med det af De danske mejeriforeningers fællesorganisation nedsatte landsudvalg til bekæmpelse af smitsomme husdyrsygdomme, De samvirkende danske landboforeninger og De samvirkende danske husmandsforeninger.

§ 8. Udgifterne ved de i §§ 2 og 3 omhandlede undersøgelser afholdes af statskassen.

§ 9. Den, der undlader at give oplysninger, der afkræves ham efter § 4, stk. 2, eller giver urigtige oplysninger, straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan der fastsættes straf for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne eller af forbud eller påbud i henhold til forskrifterne.

Stk. 3. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 10. Loven træder i kraft den 1. oktober 1968.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 223 af 16. juni 1959 om bekæmpelse af leukose hos kvæg ophæves.

§ 11. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Ved studier i midten af 1950-erne blev det klargjort, at kvægets enzootiske (overførbare) leukose må opfattes som en kronisk sygdom, hvis årsag formentlig er et virus og hvis overførsel fra dyr til dyr forudsætter en nær kontakt. Sygdommen er formentlig indslæbt fra udlandet til enkelte besætninger omkring 1915 og er senere langsomt spredt ud over landet ved handel og anden omsætning af kvæg.

Sygdommen har det særkende, at der hengår meget lang tid — oftest flere år — fra smittepåvirkning til fremkomst af erkendelige sygdomstegn. Spæde kalve er øjensynlig den mest modtagelige aldersgruppe. De for sygdommen karakteristiske blodforandringer optræder dog først efter 1. kælving undertiden senere, og de svulstdannelser, der forårsager de angrebne dyrs død, fremkommer oftest først i 2-5 års alderen.

Tabene på grund af dødsfald og kassationer ved kødkontrol andrager op til 10 pct. af de smittede besætningers voksne dyr pr. år, hvorimod der ikke synes at være påviselige tab på grund af nedgang i mælkeydelse før meget sent i sygdomsperioden.

Sygdommen blev i henhold til § 2 i lov nr. 156 af 14. april 1920 om smitsomme sygdomme hos husdyrene ved bekendtgørelse nr. 223 af 16. juni 1959 om bekæmpelse af leukose hos kvæg henført til de ondartede smitsomme sygdomme hos husdyrene, der bekæmpes ved foranstaltninger iværksat af det offentlige. Siden da er sygdommens fortsatte udbredelse søgt hindret ved isolation og slagtning af angrebne besætninger, som veterinærdirektoratet har fået kendskab til ved anmeldelse fra ejerne, dyrlægerne, kødkontrollen eller destruktionsanstalterne, og ved de på grundlag af sådanne anmeldelser foretagne undersøgelser bl. a. vedrørende smittefarligt samkvem.

En manglende bred indsats mod sygdommen vil utvivlsomt føre til, at en væsentlig del af landets besætninger i løbet af en årrække vil blive smittet. En særlig risiko herfor løbes, såfremt vor kreaturbestand som følge af udviklingen i landbruget bliver samlet i større enheder, hvilket erfaringerne fra de større kvægbrug i Østeuropa tydeligt har vist.

Sygdommen er udbredt i en række lande, herunder især Sverige, Nordtyskland, USSR samt i USA. Det synes, som om den i de senere år er yderligere udbredt ved handel med avlskvæg.

Når det offentlige trods de relativt små tab for kvægbruget bør iværksætte foranstaltninger med henblik på at søge samtlige angrebne besætninger opsporet og slagtet, er det dels fordi der ikke kendes behandlingsmetoder, der fører til helbredelse, dels fordi sygdommen i almindelighed forløber på en sådan måde, at ejeren først meget sent har mulighed for at opdage dens tilstedeværelse, således at den får rig lejlighed til at sprede sig med latent inficerede dyr fra angrebne besætninger.

Med de i 1959 kendte leukoseramte besætninger indbefattet er der i alt indtil 1. januar 1968 fundet 575 angrebne besætninger, fordelt — bortset fra det første år — med 50-60 besætninger årligt. Udbredelsen over landet fremgår af den som bilag 1 trykte oversigt. Der er en ophobning af tilfælde i de vestsjællandske amter og i Maribo amt, hvor særlig Vestlolland har været angrebet. Endvidere danner et område omkring Randers et center for leukosen.

Samtlige ejere af leukoseramte besætninger har under den gældende ordning fået tilbudt tilskud til udsættelse til slagtning af ejendommens kreaturer inden udløbet af 2 år fra konstateringen af sygdommen i besætningen.

Efter den gældende tilskudsordning ydes der et tilskud til udsættelse på 300 kr. pr. dyr for køer, der har kælvet, og for kvier på 2 år og derover og et tilskud på 150 kr. pr. dyr for kvier på 1-2 år samt for tyre og stude på 1 år og derover. De anførte tilskud kan fordobles ved udsættelse af elitebesætninger, såfremt der indenfor de sidste 2 år før sygdommens konstatering i besætningen er optaget dyr fra denne i elitestambogen. Til særlig højtydende kontrollerede besætninger ydes der et tillæg til de anførte tilskud for køer, der har kælvet, og for kvier på 2 år og derover på 4 kr. for hvert kilo, besætningsgens gennemsnitsydelse overstiger 200 kg smørfedt udregnet som gennemsnit af de 3 sidste kontrolforeningsregnskabsår. I alt er hertil pr. 31. december 1967 medgået

7.337.890 kr., hvoraf 1 mill. kr. i fondsmidler er stillet til disposition af landbruget ved tilskudsordningens iværksættelse. I sidst forløbne finansår androg tilskuddene 558.662 kr.

Trods den hidtil gennemførte bekæmpelse har antallet af nyopdagede smittede besætninger været nogenlunde konstant fra år til år. Bekæmpelsen har haft sin store betydning, men kan ikke forventes at føre til en udryddelse af sygdommen.

Det skønnes derfor at være rigtigt, at en tilbundsående undersøgelse af samtlige besætninger med henblik på nedkæmpelse af sygdommen foretages nu, da teknikken muliggør sådanne undersøgelser, og sygdommens relativt ringe udbredelse giver gode muligheder for gennemførelse af en effektiv bekæmpelse.

Den oprindelige diagnostik var særdeles omstændelig, således måtte f. eks. blodprøverne undersøges umiddelbart efter udtagelsen uden at have været udsat for forsendelsespåvirkninger. Teknikken er forbedret i årenes løb, og i dag muliggør den elektroniske teknik, at blodprøver fra alle landets besætninger kan undersøges i løbet af en 3-årig periode.

Ved en sådan landsomfattende undersøgelse må det på grundlag af de hidtil konstaterede tilfælde i de enkelte amter forventes, at ca. 600 besætninger vil vise sig at være angrebet. Dertil kommer, at det af hensyn til diagnosen vil være nødvendigt at følge et lignende antal besætninger ved gentagne undersøgelser med passende mellemrum.

Ved gentagelse af undersøgelsen, således at hver besætning undersøges 2 gange i løbet af 6 år, forventes det at være muligt at rense landets kvægbesætninger for enzootisk leukose.

Det er hensigten, at mejerierne på samme måde som ved kontrollen med kvægtuberkulosen efter opfordring fra veterinærdirektoratet skal indsende leverandørfortegnelser, som skal danne det væsentlige grundlag for, at alle besætninger prøves. De praktiserende dyrlæger skal udtage blodprøverne og indsende disse til undersøgelse på Statens veterinære serumlaboratorium, der skal underrette dyrlægen, kredsdyrlægen og veterinærdirektoratet om undersøgelsesresultatet, hvorefter veterinærdirektoratet vil tilskrive ejerne m. fl., såfremt resultatet måtte give anledning dertil.

Kredsdyrlægerne vil i øvrigt give ejerne nødvendig instruktion om, hvilke forbud og påbud der gælder for angrebne besætninger. Besætninger med et positivt eller usikkert udfald af prøven samt besætninger, der har haft smittefarligt samkvem med en smittet besætning, vil blive optaget i et af veterinærdirektoratet dertil oprettet kartotek.

I den gældende lovgivning om bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos husdyrene er det pålagt veterinærpolitiet (d. v. s. politimesteren i forbindelse med den i det givne tilfælde fungerende dyrlæge) en række opgaver i forbindelse med sygdomsbekæmpelsens gennemførelse. Det er hensigten at forenkle administrationen på dette område ved at fritage politiet for medvirken ved leukosebekæmpelsen bortset fra sådanne situationer, hvor løsning af ordensmæssige opgaver gør politimæssig assistance nødvendig. Det vil herefter være veterinærdirektoratet (herunder kredsdyrlægerne) alene, der sammen med de praktiserende dyrlæger gennemfører sygdomsbekæmpelsen. De autoriserede dyrlægers pligt til at udføre veterinært arbejde som led i en offentlig bekæmpelse af smitsomme sygdomme hos husdyrene er fastsat i § 7, stk. 3, i lov nr. 58 af 4. marts 1964 om veterinærvæsenet samt om udøvelse af dyrlægegerning.

De årlige udgifter i 6 år i forbindelse med en systematisk leukosebekæmpelse er anslået til at udgøre 5.246.000 kr., der fordeler sig således:

Honorar til dyrlæger (udtagning af blodprøver).....	2.000.000 kr.
Tilskud til ca. 200 leukosebesætninger efter hidtil gældende retningslinjer.....	2.300.000 -
Såfremt antagelsen, at antallet af leukosebesætninger ikke overstiger ca. 600, bekræftes, vil denne udgift praktisk taget bortfalde efter forløbet af 3 år.	
Personaleudgifter i veterinærdirektoratet (1 reservedyrlæge + 4-5 kontordamer).....	175.000 -
Kontorholdsudgifter i veterinærdirektoratet.....	100.000 -
Personaleudgifter i statens veterinære serumlaboratorium (2 dyrlæger, 10 laboratorie- og kontorfunktionærer samt 2 betjente).....	343.000 kr.
Kontorholds- og driftsudgifter samme sted.....	328.000 -
	<hr/>
	5.246.000 kr.

Hertil kommer éngangsudgifter på henholdsvis 140.000 kr. til indkøb af inventar og apparatur og ca. 250.000 kr. til materialer.

Den årlige udgift på ca. 670.000 kr., som efter den hidtidige ordning ydes af statskassen i tilskud til udsættelse af smittede besætninger og til betaling af obduktion, bortfalder, når udbetaling af tilskud til de besætninger, der er konstateret smittede inden 1. oktober 1968, er afviklet;

Landbrugsorganisationerne har givet tilsagn om at bidrage til leukosebekæmpelsen med 600.000 kr. årligt i 6 år, jfr. den som bilag 2 trykte skrivelse af 27. juni 1967 fra De samvirkende danske landboforeninger og De samvirkende danske husmandsforeninger.

Administrationen af loven vil ikke medføre øgede udgifter til personale i landbrugsministeriet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Bestemmelsen anses for nødvendig med henblik på differentialdiagnosen over for andre leukoseformer hos kvæget, som ikke er overførbare, f. eks. hudleukose og ungdyrleukose. På grund af sygdommens meget langvarige udviklingstid vil det i visse tilfælde være nødvendigt at holde mistænkte besætninger under observation i længere tid, før afgørelse om besætningens sundhedstilstand kan træffes.

Til § 2.

Ved den for øjeblikket anvendte teknik sker kontrolundersøgelserne ved undersøgelse af blodprøver udtaget af de voksne dyr i en besætning. Benyttelse af ordet „kontrolundersøgelse“ i lovtæksten skyldes ønsket om uden lovændring at kunne overgå til anden undersøgelsesmetode end blodprøveundersøgelse efterhånden som den tekniske udvikling muliggør det.

Det er i øvrigt hensigten at tage blodprøve af besætningerne amtsvis i en 3-årig turnus og i en rækkefølge, der fastsættes af veterinærdirektoratet. Der vil herved blive taget hensyn til, at den årlige undersøgelse bør omfatte både forventeligt stærkere inficerede amter og svagt inficerede, således at der bliver lagt færrest mulige hindringer i vejen for såvel den indenlandske omsætning af kreaturer som opkøb af avlsdyr til eksport.

På samme måde som ved bekæmpelse af andre smitsomme sygdomme hos husdyrene er det ønskeligt, at de enkelte mejerier medvirker som direkte forbindelse til den enkelte besætningsejer.

Til § 3.

Udviklingen i den veterinærmedicinske forskning og ændringerne i erhvervsstrukturen gør det hensigtsmæssigt at undgå fastlæggelse af detaljerede bestemmelser i loven om den rent tekniske fremgangsmåde.

Der regnes foreløbig med, at de i fornævnte bekendtgørelse nr. 223 af 16. oktober 1959 indeholdte regler vil blive videreført i det væsentlige uforandret.

Til § 4.

Stk. 1. En lignende bestemmelse findes i andre love om sygdomsbekæmpelse hos husdyrene.

Stk. 2. Det må på grund af sygdommens karakter tillægges særlig betydning, at der skabes mulighed for at søge oplyst, hvilket smittefarligt samkvem et dyr eller en besætning kan have haft i den almindelige omsætning af kreaturer.

Til § 5.

Der foreligger ikke mulighed for helbredelse af de angrebne dyr eller sanering af besætningen. Sygdommen spredes i det væsentlige kun fra dyr til dyr ved intim kontakt, og der er således ingen grund til hurtig nedslagning som f. eks. ved bekæmpelse af mund- og klovesyge. Der skal derfor indrømmes en ejer af en smittet besætning, som beslutter sig til at slagte besætningen med tilskud, en rimelig frist — op til 2 år — til slagtning af hele besætningen. Tilskud til slagtning tænkes indtil videre ydet efter de hidtil gældende regler.

Til § 6.

Det skønnes ikke påkrævet i almindelighed at gøre den indenlandske omsætning af kreaturer afhængig af ledsagende attester. For at give de enkelte ejere, som måtte ønske det, lejlighed til at kræve attestation for oprindelsesbesætningens sundhedstilstand for så vidt angår enzootisk leukose, vil der blive udarbejdet særlige attestblanketter, der også vil kunne benyttes ved tilførsel af dyr til afkomstprøvestationer og tyrestationer.

Bilag 1.

Antal leukoseramte besætninger.

Amt	1. januar—31. december 1967		Hele perioden fra 1. juni 1959 til 31. december 1967		
	stillet under offentligt tilsyn	offentligt tilsyn ophævet	stillet under offentligt tilsyn	offentligt tilsyn ophævet	fortsat tilsyn
2. København.....	0	0	5	5	0
3. Frederiksborg.....	1	4	13	10	3
4. Holbæk.....	13	14	137	122	15
5. Sorø.....	9	14	130	120	10
6. Præstø.....	12	7	67	57	10
7. Bornholm.....	0	0	0	0	0
8. Maribo.....	4	8	83	79	4
9. Svendborg.....	0	1	7	7	0
10. Odense.....	1	1	6	5	1
11. Vejle.....	0	1	3	3	0
12. Skanderborg.....	1	0	3	2	1
13. Århus.....	1	1	2	2	0
14. Randers.....	2	3	44	43	1
15. Ålborg.....	2	0	22	20	2
16. Hjørring.....	2	2	8	7	1
17. Thisted.....	1	0	2	1	1
18. Viborg.....	0	1	15	13	2
19. Ringkøbing.....	0	0	9	9	0
20. Ribe.....	1	0	7	6	1
21. Haderslev.....	0	0	5	5	0
22. Åbenrå-Sønderborg.	1	0	5	4	1
23. Tønder.....	0	0	2	2	0
I alt...	51	57	575	522	53

DE SAMVIRKENDE DANSKE
LANDBOFORENINGER

Bilag 2.

DE SAMVIRKENDE DANSKE
HUSMANDRFÖRENINGER

Köbenhavn, den 27. juni 1967.

*Hr. landbrugsminister Chr. Thomsen, landbrugsministeriet,
Slotsholmsgade 10, K.*

I et dokument nr. A 2909 af 2. juli 1965 har veterinärdirektoratet overfor landbrugsministeriet fremlagt forslag til bekæmpelse af kvægleukose. Forslaget er bl. a. baseret på diagnostiske undersøgelser af alle kvægbesætninger over en 3-årig periode således, at hele landet sandsynligvis vil kunne erklæres fri for leukose efter 2 turnusmæssige undersøgelser d. v. s. efter 6 års forløb.

I de om dette forslag med tilknyttet lovforslag førte forhandlinger har landbo- og husmandsforeningerne samt mejeriernes fællesorganisation fremført, at man uanset ønskeligheden i, at leukose snarest muligt udryddes i Danmark, må finde det rimeligt, at det offentlige dækker de med et lovforslag forbundne udgifter.

Senest har leukosen været drøftet på et møde i landbrugsministeriet i september 1966 med deltagelse af bl. a. landbrugsministeren og organisationernes formænd. På mødet blev det fra landbrugsministeriets side nævnt, at det ville være af afgørende betydning for en hurtig løsning, om landbruget kunne yde et mindre beløb til bekæmpelsen.

Landbo- og husmandsforeningerne har siden overvejet sagen, og den har påny været drøftet på et møde med landbrugsministeren i folketinget den 24. maj 1967. Uanset at foreningernes principielle synspunkt uændret er, at det offentlige bør afholde samtlige udgifter, vil De samvirkende danske landboforeninger og De samvirkende danske husmandsforeninger tilbyde at bidrage til en leukosebekæmpelse efter de af veterinärdirektoratet foreslåede retningslinier med et beløb på indtil 600.000 kroner årlig i indtil 6 år.

Det må dog være en forudsætning, at det offentlige påtager sig at fuldføre bekæmpelsen og afholde de dermed forbundne udgifter, *hvis* det skulle vise sig, at bekæmpelsen imod veterinärdirektoratets skön ikke kan afsluttes i løbet af 6 år.

Landbo- og husmandsforeningerne håber, at en bekæmpelse af kvægleukosen kan gennemføres på det skitserede grundlag, og man henstiller herved, at bekæmpelsen må blive iværksat snarest muligt.

For De samvirkende danske
landboforeninger:

Arne Pilegaard Larsen.

For De samvirkende danske
husmandsforeninger:

Peter Jørgensen.